

Kalkbranter

Klippvegetation på kalkrika bergssluttningar

Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation

EU-kod: 8210

Länk: Gemensam text (namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Beskrivning av naturtypen

Länk: Gemensam text (beskrivning av naturtypen)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
#2

Utdrag ur EU:s tolkningsmanual

Vegetation of fissures of limestone cliffs, in the mediterranean region and in the euro-siberian plain to alpine levels, belonging essentially to the Potentilletalia caulescentis and Asplenietalia glandulosi orders. This habitat type presents a great regional diversity, with many endemic plant species.

Svensk tolkning av definitionen

Naturtypen utgörs av kalksten eller kalkrika klippor med vegetation i sprickor och på hållar. Även ultrabasiska bergarter (t.ex. serpentinit) räknas hit. Naturtypen är spridd i landet och omfattar alla sluttningar eller starkt lutande (minst 30°) kalkstensytor som är så kalkrika att kalkkrävande arter trivs på dem, förutom klippor som påverkas av havet. I representativa fall är branten högre än 5 meter, och består huvudsakligen av fast berggrund.

Vegetationen består både av kärlväxter i sprickor samt av en artrik lav- och mossflora på de branta klippväggarna och under överhäng. På klippställarna finns ofta rikligt med skorplavar, t.ex. av orangelavar *Caloplaca* spp. och i sprickorna växer bräckor *Saxifraga* spp., drabor *Draba* spp., ormbunkar och enstaka gräs samt rikligt med mossor. Vegetationen på ultrabasisk silikatberggrund kan vara artrik och innehåller ofta starkt specialiserade arter. I habitatet ingår också mindre klippphyllor med vegetation. Träd förekommer normalt inte, och men även i mindre branter ska krontäckningen alltid vara <30 %.

Habitatet innehåller flera mycket artrika och särpräglade växtsamhällen som varierar med exposition och fuktighetsförhållanden. Förekomsten av sprickbildningar, översilade ytor och klippphyllor med tunt jordtäckte är viktiga faktorer för vegetationen. Branterna är ofta boplats för rovfåglar.

Kommentarer

För att skilja naturtypen från icke Natura 2000 naturtyp bör de kriterier som har utarbetats i NILS (Nationell inventering av landskapet i Sverige) och THUF (Terrester habitatuppföljning) användas. För att klassificeras som brant krävs då en lutning på minst 30° och en utsträckning i sidled på minst 20 m. Höjden av branten ska vara minst 5 m. Branten eller den branta sluttningen får ej vara täckt av ett sammanhängande vegetationsskikt.

Gränsdragning mot andra naturtyper

- Kalkfattiga klippsluttningar och branter (granit, gnejs, glimmerskiffer, gabbro, amfibolit) förs till silikatbranter (8220). Gränsdragningen sker efter bergart, men vid god förekomst av kalkindikerande arter bör området alltid klassas som kalkbranter (8210).
- Ultrabasiter förs till kalkbranter (8210).
- Om branten inte består av fast berg utgör den normalt kalkkrasmarker (8120). Utanför alpin region kan dock även löst material ingå i naturtypen.
- Kalkrika rasmarker med delvis ettåriga, konkurrenssvaga arter förs till kalkkrasmarker (8120).
- Sluttningar, bergryggar och mindre klippstup med ett trädskikt som täcker > 30 % förs till olika skogstyper (9000 serien).
- Marker med sammanhängande gräs/örttäckte, se 4000–6000 serierna.
- Kustklippor som påverkas av salta vindar, se havsklippor (1230).
- Havsklippor (1230), åsöar i Östersjön (1610) och skär i Östersjön (1620) har företräde längst med kusterna.

Viktiga strukturer och funktioner

- Opåverkad hydrologi
- Bibehållen luftfuktighet
- Orört substrat
- Ren luft

Typiska och karakteristiska arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	K-art	T-art	Grupp	Region
Kärlväxter					
<i>Antennaria alpina</i>	fjällkattfot	K-art			
<i>Antennaria dioica</i>	kattfot	K-art			
<i>Antennaria villifera</i>	lappkattfot	K-art			
<i>Asplenium ruta-muraria</i>	murruta		T-art		A, B
<i>Asplenium trichomanes</i>	svartbräken		T-art		A, B
<i>Asplenium trichomanes</i> ssp. <i>quadrivalens</i>	kalksvartbräken	K-art			
<i>Asplenium viride</i>	grönbräken	K-art	T-art		A, B
<i>Draba daurica</i>	fjälldraba	K-art			
<i>Draba norvegica</i>	bergdraba	K-art			
<i>Poa compressa</i>	berggröe	K-art			
<i>Potentilla crantzii</i>	vårfingerört	K-art			
<i>Satureja acinos</i>	harmynta	K-art			
<i>Saxifraga aizoides</i>	gullbräcka	K-art			
<i>Saxifraga cespitosa</i>	tuvbräcka	K-art			
<i>Saxifraga cotyledon</i>	fjällbrud		T-art		A

<i>Saxifraga tridactylites</i>	grusbräcka	K-art		
<i>Vincetoxicum hirundinaria</i>	tulkört		T-art	B
<i>Viola rupestris</i> ssp. <i>rupestris</i>	sandviol	K-art		
<i>Woodsia alpina</i>	fjällhällebräken	K-art		
<i>Woodsia glabella</i>	dvärghällebräken	K-art	T-art	A, B
<i>Woodsia ilvensis</i>	hällebräken		T-art	A, B
Mossor				
<i>Campylium chrysophyllum</i>	jordspärrmossa	K-art		
<i>Ditrichum flexicaule</i>	plyschgrusmossa	K-art		
<i>Encalypta rhabdocarpa</i>	röd klockmossa	K-art		
<i>Preissia quadrata</i>	kalklungmossa	K-art		
<i>Tortella tortuosa</i>	kruskalkmossa	K-art		
Lavar				
<i>Cladonia pocillum</i>	kalkbägarlav	K-art		
<i>Cladonia symphyocarpia</i>	kalkhedslav	K-art		
<i>Collema cristatum</i>	kamgelélav		T-art	B
<i>Collema multipartitum</i>	mångflikig gelélav		T-art	B
<i>Collema polycarpon</i>	rikfruktig gelélav	K-art	T-art	B
<i>Dirina massiliensis</i>	kritlav		T-art	B
<i>Fuscopannaria leucophaea</i>	fjällig gytterlav	K-art		
<i>Leptogium lichenoides</i>	traslav	K-art		
<i>Lobaria scrobiculata</i>	skrovellav		T-art	A, B
<i>Petractis clausa</i>	stor stjärnfruktlav		T-art	B
<i>Solorina crocea</i>	saffranslav	K-art		
<i>Solorina saccata</i>	säcklav	K-art		
<i>Xanthoria elegans</i>	praktlav	K-art		
<i>Xanthoria sorediata</i>	grynig praktlav	K-art		

Klassificering enligt andra klassificeringssystem

Klassificeringssystem	Naturtypens motsvarighet
VIN:	7.1.2 Klippvegetation på rika/kalkbergarter 7.1.3 Klippvegetation på serpentenbergarter
EUNIS:	H3.2 Basic and ultra-basic inland cliffs

Utbredning och förekomst

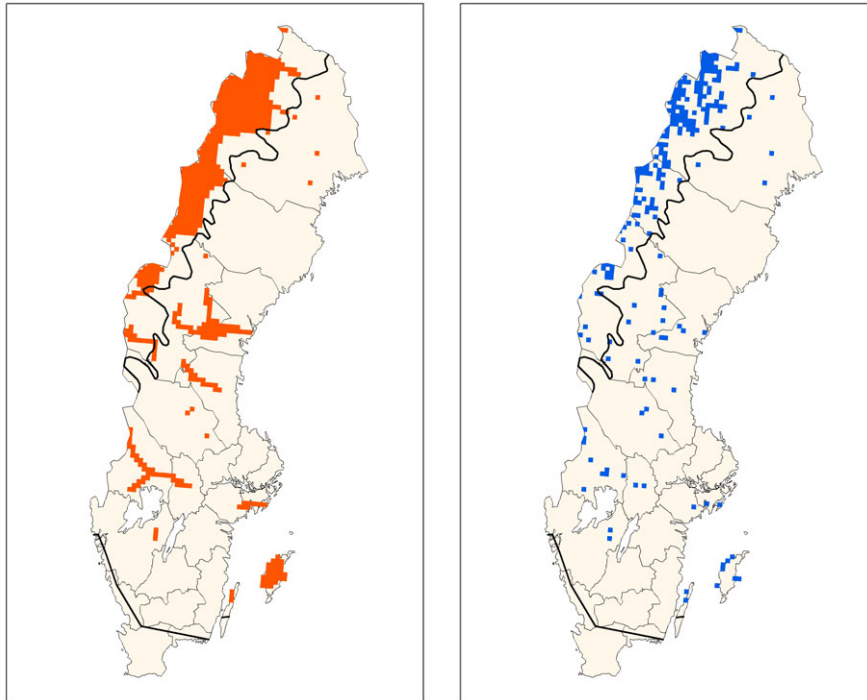
Länk: Gemensam text (utbredning och förekomst)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#5

Rapporterad nationell bevarandestatus år 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för naturtypen (st)	13	35		46
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)	43 042	17 555		60 597
Referensvärde (km ²)	43 042	17 555		60 597
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Förekomstareal				
Aktuellt värde (km ²)	380	5		385
Referensvärde (km ²)	380	5		385
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Kvalitet				
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomstareal (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#8

Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen och variationen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen.

Jordlagret, om det finns, består i stort av vittringsjord som efterhand kan blandas upp med humus. Det är därför inte möjligt att hålla på mycket fuktighet. En opåverkad hydrologi spelar därför en viktig roll för att upprätthålla vegetationen och därmed en förutsättning för gynnsam bevarandestatus för naturtypen.

Intilliggande skog är gynnsamt för klippvegetation. Detta gäller främst skog som växer vid basen av branten, där den skuggar och begränsar avdunstningen vilket leder till bättre bevarad luftfuktigheten än vid avsaknad av träd. Skog på toppen av klippan vill också bevara nederbörden bättre och se till så att det kommer ett jämnare flöde av vatten nedför klippan.

Substratet spelar en stor roll båda vid etablering och för att upprätthålla växterna något som fordrar att substratet lämnas orört till naturliga processer

Gynnsam bevarandestatus föresätter ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Hotbild

- Bergtäkt vill utgöra ett hot båda för strukturer, funktioner och artsammansättningen för naturtypen.
- För intensivt friluftsliv med slitage och störning som följd, särskilt bergsklättring vill kunna ha samma negativa påverkan som bergtäkt (se ovan).
- Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa artar gynnas på bekostning av andra, bland annat igenom en utbredning av buskvegetation.
- Inom boreal region kan kvävepåverkan från t.ex. jordbruksmark ha en negativ effekt på vissa arter.

Bevarandeåtgärder

- Gängse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för naturtypen sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprovning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Begränsning och kanalisering av friluftsliv kan behövas om det leder till för stort slitage.
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för pilgrimsfalk, jaktfalk.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#11](#)

- Naturtypen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 1.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypen är bergtäkt och obrutna fjällområden.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypens omgivning utöver det som nämns ovan är skogsbrukets regelverk.

Bevarandemål, målbildindikatorer och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#19](#)

På Naturvårdsverkets hemsida om uppföljning i skyddade områden, finns en rapport (6379:2010) om uppföljnings i skyddade områden. Den beskriver arbetet med formulering av mål och användande av målindikatorer för att följa upp målen. Rapporten beskriver det generella arbetet, och uppföljningen i detalj beskrivs i manualer för uppföljning av olika naturtyper. Det finns även manualer för uppföljning av olika naturtypsgrupper. Där finns information om arbetsmetoder, och exempel på olika målindikatorer.

Det finns bland annat manualer för Fjäll och substratmarker, för Flygbildstolkning och för olika artgrupper.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/natur/naturgemensam.pdf#%3C

Naturtyps- och ekosystemvis litteratur

Andersson G & Andersson, SB (1912): Den Norrländska florans geografiska fördelning och invandringshistoria. Uppsala and Stockholm. Almqvist & Wiksells boktryckeri A.B.

Naturtyps- och ekosystemvisa länkar

Pilgrimsfalkprojektet: <http://www.snf.se/verksamhet/djur-natur/proj-pilgrimsfalk/projektet.htm>

Kontaktuppgifter

Wenche Eide
wenche.eide@artdata.slu.se
018 - 672495

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala